08/03/2021

Μάσλενιτσα: το έθιμο των Σλάβων την Τυρινή εβδομάδα

/ Παράδοση

Κάθε ακολουθία πριν την Μεγάλη Τεσσαρακοστή έχει σχεδιαστεί, ώστε να προετοιμάζει τους πιστούς για τη νηστεία. Κατά τη διάρκεια της εβδομάδας που διανύουμε, συμπεριλαμβανομένων Τετάρτης και Παρασκευής, οι πιστοί επιτρέπεται να τρώνε αυγά και γαλακτοκομικά προϊόντα, αλλά όχι κρέας. Στη Ρωσία ακριβώς αυτή την εβδομάδα υπάρχει το έθιμο της Μάσλενιτσα.

Επιμέλεια: Ευγενία Δίτσα

Σύμβολα και χαρακτηριστικά της

Σύμφωνα με τους εθνογράφους, η Μασλενίτσα «κληρονομείται» στις μέρες μας ως σλαβικό έθιμο από τις προ-χριστιανικές σλαβικές εορτές αποχαιρετισμού του χειμώνα (από το δεύτερο μισό του Φεβρουαρίου ως το πρώτο μισό του Μαρτίου). Οι Ρώσοι με αυτό τον τρόπο ξεπροβοδίζουν τον χειμώνα, για να υποδεχθούν την άνοιξη, ακριβώς 8 εβδομάδες πριν το Πάσχα.

Όταν η εορτή υιοθετήθηκε από την Ορθοδοξία, έγινε πιο σύντομη. Μία εβδομάδα που συμπίπτει με την εβδομάδα της Τυρινής και αρχίζει από την Δευτέρα (ακριβώς μετά την Κυριακή της Τελικής Κρίσεως) και τελειώνει την Κυριακή της Συγχώρεσης, δηλ. αμέσως πριν την Καθαρά Δευτέρα, που φέτος πέφτει στις 14 Μαρτίου.

Τα παλιά χρόνια στη Ρωσία, η Μάσλενιτσα ήταν η πιο διασκεδαστική γιορτή, που σηματοδοτούσε την έναρξη των ανοιξιάτικων αγροτικών εργασιών. Και παρόλο που σήμερα οι άνθρωποι δεν είναι τόσο συνδεδεμένοι με τις αγροτικές εργασίες, η Μασλενιτσα παραμένει πολύ αγαπημένη γιορτή των Ρώσων.

Το κύριο φαγητό της εβδομάδας είναι οι ρωσικές κρέπες. Στην αρχαιότητα και στα παλαιότερα χρόνια, συμβόλιζαν τον ήλιο και χρησιμοποιούνταν σε τελετουργικά. **Η πρώτη κρέπα αφιερωνόταν στους κεκοιμημένους προγόνους: τοποθετούνταν στο παράθυρο ή δινόταν σε ζητιάνους. Κρέπες που φτιάχνονταν Σάββατο ή Κυριακή μεταφέρονταν στα κοιμητήρια**.

Σύμφωνα με την παράδοση, όσο περισσότερες κρέπες φάει κανείς κατά τη

διάρκεια της Μάσλενιτσα, τόσο πιο ευτυχισμένο και πλουσιότερο θα είναι το επόμενο έτος.

Κατά την Μάσλενιτσα, οι άνθρωποι γιόρταζαν πάντα με λαϊκά γλέντια, κατά τη διάρκεια των οποίων οδηγούσαν έλκηθρα, έπαιζαν, τραγουδούσαν και χόρευαν, επισκέπτονταν ο ένας τον άλλον, φτιάχνανε μπλινί (ρωσικές κρέπες) και τις μοίραζαν σε όλο τον κόσμο.

Ένα άλλο γνωστό έθιμο της εορτής είναι το κάψιμο του ειδώλου της Κυρά-Μάσλενιτσα, κούκλας-συμβόλου του περασμένου χειμώνα. Παλαιότερα, φτιαχνόταν την πρώτη ημέρα αυτής της εβδομάδας από άχυρο και της έβαζαν φωτεινά άθλια ρούχα. Την Κυριακή της Συγχώρεσης την έβγαζαν στους δρόμους και την έκαιγαν το βράδυ. Αυτή η καύση ήταν η συμβολική ταφή του χειμώνα. Τη στάχτη της, μάλιστα, οι άνθρωποι την σκόρπιζαν πάνω στα χωράφια για να έχουν καλή σοδειά. Αυτή την τελευταία ημέρα πριν την Μεγάλη Νηστεία της Σαρακοστής και οι Σλάβοι ζητούν συγχώρεση ο ένας από τον άλλο, όπως παντού στα ορθόδοξα κράτη.

Κατά τη διάρκεια της τελετής «κηδείας» της Μάσλενίτσα, κρέμαγαν, επίσης, μια κρέπα επάνω στο σκιάχτρο.

Μάσλενιτσα στη Ρωσία

Μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, η Μασλενίτσα δεν εορταζόταν για αρκετές δεκαετίες. Η παράδοση αναβίωσε τη δεκαετία του 1960, όταν ο εορτασμός, που ονομάστηκε “Τα σύρματα του ρωσικού χειμώνα”, πραγματοποιήθηκε τις τελευταίες ημέρες της Τυρινής. Έτσι, σε ορισμένα πάρκα και πλατείες, οργανώθηκαν πολιτιστικές εκδηλώσεις, πανηγύρια με τηγανίτες και λιχουδιές, και χιονισμένα φρούρια για παιδιά.

Το πρώτο μεγάλο ευρύ φεστιβάλ Μάσλενίτσα πραγματοποιήθηκε στη Μόσχα με απόφαση της κυβέρνησης στις 11-17 Μαρτίου 2002. Έκτοτε, πολλά παρόμοια φεστιβάλ διοργανώνονται κάθε χρόνο στη Μόσχα και σε άλλες ρωσικές πόλεις.

Τι συμβολίζουν οι επτά ημέρες της εβδομάδας της Μάσλενιτσα

Οι 7 αυτές ημέρες της εβδομάδας αυτής έχουν ξεχωριστό όνομα και την ξεχωριστή δική τους συμβολική ονομασία, που ήρθε από τα βάθη των αιώνων.

Δευτέρα – Προϋπάντηση. Την ημέρα αυτή αρχίζει η γιορτή της Μάσλενιτσα ή του Καρναβαλιού. Ήρθε η ώρα του τηγανίσματος. Αν έχετε τη δυνατότητα να προσφέρετε την πρώτη κρέπα σε κάποιο φτωχό, πρέπει οπωσδήποτε να το κάνετε. Με αυτό τον τρόπο μνημονεύονται και οι νεκροί συγγενείς. Το βράδυ πρέπει να κάνετε βόλτα με έλκηθρο σε κάποιο λόφο. Φημολογείται ότι όποιος θα γλιστρήσει

πιο μακριά θα έχει περισσότερη ευημερία. Μπορείτε επίσης να φτιάξετε και το δικό σας σύμβολο της Μάσλενιτσα από κάποια παλιά αχυρένια σκούπα και να την ντύσετε με φόρεμα από κομμάτια έγχρωμων υφασμάτων.

Τρίτη – Προδιασκέδαση. Νωρίτερα αυτή τη μέρα οι νέοι επισκέπτονταν ο ένας τον άλλο για να φάνε τηγανίτες, ενώ σήμερα η παράδοση αυτή δεν διαδίδεται πλατιά. Παρόλα αυτά εξακολουθούν να φτιάχνουν τις τηγανίτες. Όσο πιο λεπτές είναι, τόσο πιο νόστιμες γίνονται. Ένα από τα μυστικά του μαγειρεύματός τους είναι το τηγάνι από χυτοσίδηρο. Ζεσταίνεται αρκετά αργά και για αυτό τον λόγο η πρώτη κρέπα βγαίνει κάπως παραμορφωμένη. Όπως λένε, η κάθε αρχή είναι δύσκολη. Στη συνέχεια, όμως όλες οι τηγανίτες βγαίνουν χρυσωπές και δανδελωτές, λες και τις έπλεξε κάποια μαστόρισσα. Διαδίδεται ότι αν οι τηγανίτες δεν βγαίνουν καλές, τότε πρέπει να περιμένεις προβλήματα και δυσκολίες, αλλά αν βγαίνουν καλές – άνθιση και ευημερία της οικογένειάς σου. Όσο περισσότερες τηγανίτες κάνεις την εβδομάδα της Μάσλενιτσα, τόσο καλύτερα θα ζει η οικογένειά σου.

Τετάρτη – Λιχουδιές. Στο σπίτι συνηθίζεται να μαγειρεύουν πολλά νόστιμα φαγητά. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε διάφορα γλυκίσματα. Θεωρείται ότι τα γλυκίσματα προμηνεύουν και γλυκιά ζωή την επόμενη χρονιά είτε καλές σχέσεις με τον εκλεκτό ή την εκλεκτή σας. Αυγά σολομού (κόκκινο χαβιάρι) συμβουλεύουν σε εκείνους που θέλουν να αποκτήσουν παιδιά. Οι τηγανίτες με ξινή κρέμα γάλακτος θα σας χαρίσουν άριστη υγεία.

Πέμπτη – Διασκεδαστική Κραιπάλη ή Ευρεία Μάσλενιτσα. Είναι η ώρα να καθίσετε στο έλκηθρο, που το σέρνει η τρόϊκα αλόγων και κάτω από τους ήχους των κουδουνιών να κάνετε περίπατο σε χιονισμένο δρόμο. Αν δεν έχετε έλκηθρο, μπορείτε να γλιστρήσετε από κάποιο ύψωμα.

Παρασκευή – Βραδιές της πεθεράς. Αν έχετε πεθερά μη διστάξετε να πάτε για τηγανίτες. Αυτή τη μέρα συνήθως τοποθετούν στην αυλή την αυτόχειρη Μάσλενιτσα, συνεχίζοντας, βέβαια, να διασκεδάζουν και να τρώνε τηγανίτες.

Σάββατο– Παρέα με την νύφη. Την ημέρα αυτή επισκέπτονται τους συγγενείς.

Φυσικά, όχι με άδεια χέρια.

Κυριακή – Ημέρα Συγχώρεσης. Όλοι ζητούν ο ένας από τον άλλο συγνώμη για τις προσβολές που έκαναν κατά τη διάρκεια του χρόνου, μερώνουν και φιλιούνται. Με αυτό τον τρόπο απαλλάσσονται από τις αμαρτίες πριν την Μεγάλη Σαρακοστή. Τέλος, όλοι βγαίνουν στους δρόμους να ξεπροβοδίσουν την Μάσλενιτσα και σε ατμόσφαιρα γενικής αγαλλίασης καίνε το αχυρένιο σύμβολο της Μάσλενιτσα, δηλαδή του τέλους του χειμώνα. Με αυτό τον τρόπο στη Ρωσία αποχαιρετούν τον χειμώνα ως την επόμενη χρονιά.

Σύμφωνα με την παράδοση, την Μάσλενιτσα πρέπει να την γιορτάσεις πλούσια και εύθυμα, χωρίς να λυπάσαι τα κεράσματα. Γιατί αν δεν θα διασκεδάσεις με την ψυχή σου στην γιορτή της Μάσλενιτσα, τότε όλο το χρόνο θα μελαγχολείς και θα είσαι βαρύθυμος. Τέτοιο είναι ένα από τα λαϊκά σημάδια της γιορτής της Μάσλενιτσα.

Πληροφορίες: mai.ru, Η Φωνή της Ρωσίας

Φέτος, το 2021, λόγω της εξάπλωσης της λοίμωξης από κορωνοϊό, οι εορτασμοί θα είναι περιορισμένοι.